

**Ахмет Карабеговић, Бањалука кроз историју и легенду. С
пожутјелих страница прошлости, приредио Душан Поповић,
Удружење архивских радника Републике Српске,
Бањалука 2016, стр. 103**

Књига *Бањалука кроз историју и легенду. С пожутјелих страница прошлости*, коју је приредио Душан Поповић, даје преглед текстова нашег суграђанина Ахмета Карабеговића, објављених својевремено у *Бањалучким новинама* и бањалучком *Гласу*.

Имајући у виду садржину текстова и стручну квалификацију њиховог аутора Ахмета Карабеговића (1898–1960), стиче се утисак да текстове пише *професионални писац* а не занатлија, што је уистину писац и био. Приређивач нам у књизи описује животни пут аутора, од основне и средње школе, изучавања заната, регрутације, вођења властите столарске радње, службовања у Градском поглаварству односно Градском народном одбору Бањалука, у којем је 1950. на лични захтјев, из здравствених разлога, пензионисан. У пензионерским данима он почиње да у *Бањалучким новинама* објављује серију написа о прошлости града Бањалуке. У вези с тим, редакција листа већ у првом броју, у уводнику, пише да стари Бањалучанин Ахмет Карабеговић "већ пуних четрдесет година прикупља, сређује и пише материјале који би нешто више могли да нам кажу о давнашњој Бањалуци, људима и обичајима, њиховим радостима и патњама. Користећи у ту сврху махом предања, легенде и историјске знаменитости, он настоји да нам свој вишегодишњи аматерски труд изложи на начин који нема претензије документованих историјских факата. Напротив, у њима ћемо прије наћи оно чиме се историја не бави, или тачније, оно што за науку није битно и није много од интереса".

Поповић је истраживањем *Бањалучких новина* и *Гласа* прикупио све Карабеговићеве текстове, објавио их у овој књизи и тако омогућио читаоцу–истраживачу да све текстове пронађе на једном мјесту. Објављено је укупно тридесет и девет текстова који нам описују стару Бањалуку, људе, обичаје, догађаје и насеља у раздобљу од римског периода, турске владавине, аустроугарске окупације па до почетка 20. вијека. Написи, као што су *Утемељење Бањалуке, Прије 650 година на овом мјесту, Прве турске грађевине, Први хотел и водовод у Бањалуци, Сахат-кула, Шта је Евлија Челебија видио у Бањалуци прије 300 година, Од Будима до Бањалуке, Уништење и спаљивање Бањалуке, Зид-*

ње бањалучке тврђаве, Тврђава Кастел, Постанак нове Бањалуке, говоре нам о постанку и развоју града. Из наслова *Бањалучани против хајдук-наше, Крађа нашиног блага у Бањалуци, Погибија хајдук-наше, Суђење за дугове, Побуна крајишких капетана, Проглас народима Босне и Херцеговине, Окупација Бањалуке 1878. год., Годишњица окупације* сазнајемо, на један другачији начин, о догађајима из прошлости града.

О постанку и развоју појединих насеља читалац може сазнати у текстовима *Старо Змијање, Десна и Лијева Новоселија, Насеље Ђеремитхана, Горњи и Доњи Ситари, Мејдан, Поток, Граб, Граб и Бањалучке чаршије*.

Аутор је кроз легенду описао и поједине личности из града, о којима говоре текстови *О ученом Гаубији, Лазо Шобот из Трешља, Бањалучанин Иван Фрањо Јукић, Хајдучица Рабија, Код веселе Циганке и Легенда и стварност, На Сафикадином гробу*. Из текстова *Прве више школе у Бањалуци и Конзулати страних земаља у Бањалуци* сазнајемо о првим школама и конзулатима у граду, а из наслова *Експлоатација шума у Бањалучком санџаку и Прве жељезнице* аутор нам даје податке о експлоатацији шума и о изградњи жељезница крајем 60-их година 19. вијека, а које је обухватало и пругу Бањалука–Добрљин.

У уводној ријечи приређивач Душан Поповић наводи да је тадашњи политички идеолошки поглед на прошлост изазвао примједбе читалаца и пријатеља "Бањалучких новина" да материја која се износи у виду легенди "има у себи исувише слободе која је допринијела врло једностраном осветљавању прошлости Бања Луке", те да су "такве легенде изгубиле своју вриједност, јер су се и нехотице ставиле у службу величања и туговања за нечим што никада није представљало прави живот Бање Луке, што је припадало само једној и то владајућој, феудалној класи".

У овој књизи приређивач нас такође информисе да је научну вриједност ових текстова и вриједности њихова аутора Ахмета Карабеговића научно прокоментарисао и оцијенио Ибро Ибришагић, први директор Архива, а имајући у виду промјену погледа на научни значај легенди и предања у историјској науци, Удружење архивских радника Републике Српске је, управо њиховим објављивањем, показало да ови текстови заслужују да угледају свјетлост дана.